

podzim | 2020

ZPRÁVY

Z MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

VAJEČNÝ AKTIVISMUS

str. 05 až 06

Škrtní zemědělských dotací

str. 03

Miliardy pro rodinné farmy

str. 04

Malé projekty na venkově

str. 07

**Zemědělské muzeum
v Ostravě**

str. 08

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

debata o Společné zemědělské politice (SZP) v posledních týdnech zdánlivě ustoupila, v médiích ji zastínila koronavirová pandemie. Vyjednávání SZP ale přesto nabralo na rychlosti, a to jak na pracovní, tak na nejvyšší, ministerské úrovni. Na říjnové Radě ministrů se po tří denním vyjednávacím maratonu podařilo dohodnout společnou pozici, která respektuje většinu našich požadavků. V tomto ohledu jsme tedy spokojeni. Za důležité považuji, že financování takzvaných citlivých komodit má zůstat minimálně na stejné úrovni, jako v současném období, i když původně mělo být sníženo. Vítám také, že zavedení definice skutečného zemědělce bude pro členské země dobrovolné. To zemědělcům uleví od zbytečné byrokracie. Dlouhodobě jsme prosazovali dobrovolný charakter zastopování přímých plateb, který rovněž Rada ministrů schválila. Za efektivnější podporu malých zemědělců považujeme redistributivní platbu, tedy platbu na první hektary. Takto lze bez zbytečné administrativy podpořit malé zemědělce.

Dovolte mi zmínit se také o aktuální situaci kolem koronavirové pandemie. Opatření, nutná k zastavení šíření nákazy, tvrdě dopadla i na část zemědělců a potravinářů. Zejména na ty, kteří dodávají zboží do provozoven veřejného stravování, jako jsou školní jídelny nebo restaurace. Už po jarní vlně pandemie jsme se začali připravovat na možnou druhou vlnu, podařilo se nám během letních měsíců notifikovat u Evropské komise program, díky kterému budeme moci nejvíce zasaženým zemědělcům a potravinářům finančně pomoci. S principem zásad programu kompenzací už souhlasila vláda, nyní dopracováváme jeho pravidla. Celkem by v programu mohly být rozděleny až 3 miliardy korun, záviset bude na množství postižených podniků. Odškodnění budou výrobci potravin, kteří prokážou 25% pokles tržeb v meziročním srovnání. Zejména pro nejmenší zemědělce je pak důležité, že jsme z vládního omezení od počátku vyjmuli farmářské trhy, ty je tak nadále možné pořádat, samozřejmě za dodržení veškerých hygienických předpisů a vládních opatření.

Kolegyně a kolegové, chci vám poděkovat za vaši práci, která je v současné situaci nesmírně důležitá, díky vám máme v obchodech dostatek potravin pro obyvatele a patří vám za to uznání. Přeji vám všem pevné zdraví.

Miroslav Toman
ministr zemědělství

OBSAH:

EKONOMIKA

STROP PRO DOTACE, KROK SPRÁVNÝM SMĚREM?

O podmínkách rozdělování zemědělských dotací.

03

EKONOMIKA

DÁVÁME PENÍZE MALÝM FARMÁM

Finanční podpora směřuje především malým a středním podnikům.

04

ROZHOVOR

AKTIVISTÉ PROTLAČILI ZÁKAZ KLECÍ

O chovu slepic v rozhovoru s tajemnicí Agrární komory Gabrielou Dlouhou.

05

ROZVOJ VENKOVA

LEADER PODPORUJE MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ

Leader pomáhá českému venkovu.

07

KULTURA

OSTRAVSKÉ DOLNÍ VÍTKOVICE NOVĚ PATŘÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

Po třech letech příprav se otevřela ostravská pobočka Národního zemědělského muzea.

08

VÝBĚR ZPRÁV

STRUČNĚ V ČÍSLECH

Nový program AGRICOVID, drahá jablka, pěstitele máku spojil nový projekt.

09

SPOLEČNOST

MUZEUM ZEMĚDĚLSTVÍ V OSTRAVĚ, JEDNÁNÍ MINISTRŮ ZEMĚDĚLSTVÍ, LESY ČR OBNOVILY POTOK

Rychlé zprávy ze společnosti.

10

Na titulní straně: **Gabriela Dlouhá**

EKONOMIKA

STROP PRO DOTACE, KROK SPRÁVNÝM SMĚREM?

Za jedno z nejdůležitějších opatření připravované Společné zemědělské politiky je považováno povinné zastropování zemědělských dotací (zjednodušeně řečeno postupné snížení plateb). Členské státy se shodly, že zavedení tohoto opatření bude dobrovolné. V infografice vysvětlíme, proč to považujeme za krok správným směrem...

84 %

živočišné výroby zajišťují podniky nad 150 ha

Zemědělské subjekty nad 150 ha (3 595 subjektů) chovají tři čtvrtiny veškerého skotu v ČR a více než 90 % prasat a drůbeže. Naopak farmáři do 150 ha (29 187 subjektů) představují 16 % veškeré živočišné výroby. V této souvislosti je nutné podotknout, že živočišná výroba je jednou z hlavních priorit Strategie agrárního sektoru, má vazbu i na zvýšení podílu organické hmoty v půdě.

133 ha

je průměrná výměra zemědělského podniku v ČR (v EU 16 ha)

Jsme země s odlišnou strukturou zemědělství, než má většina ostatních členských zemí. Musíme zohledňovat specifika našeho sektoru, aby i čeští zemědělci měli rovné a spravedlivé podmínky.

768 podniků

o rozloze větší než 1 000 ha zaměstnává téměř 50 % pracovníků v zemědělství

Větší podniky zaměstnávají významné množství zaměstnanců pracujících v zemědělství a současně přispívají na různé věci a aktivity, které využívá veřejnost. Pokud bychom tyto zemědělce nepodporovali, dostali by se do ztráty a ukončili by svou činnost.

EKONOMIKA

DÁVÁME PENÍZE MALÝM FARMÁM

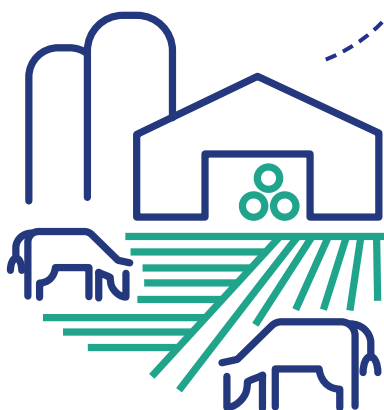
Česko hájí velké agropodniky. Tradiční zemědělský hoax se znovu objevil v mediálním prostoru. Není pro nás nic jednoduššího než tuto nepravdu vyvrátit.

Dlouhodobě upřednostňujeme malé podniky před těmi velkými. V Programu rozvoje venkova (PRV), kde je to relevantní, jsou malé a střední podniky dlouhodobě preferovány. V mnoha programech jsou zvýhodňovány preferenčními kritérii, a mají tak při získávání dotace bodovou konkurenční výhodu. Čím menší podnik, tím více bodů nebo vyšší míra podpory. V investičních opatřeních PRV šlo mikro, malým a středním podnikům přes 80 % všech peněz. U čistě zemědělských investic jde z celkové částky proplacených dotací mikro, malým a středním podnikům dokonce 85 % finančních prostředků, pouze 15 % pak podnikům velkým.

9 366 393 919 korun
mikro, malé a střední podniky

2 228 566 170 korun
velké podniky

Podpořit malé zemědělce bylo jedním z hlavních záměrů i mimořádného 10. kola Programu rozvoje venkova, které reagovalo na krizovou situaci způsobenou pandemií koronaviru. V rámci vypsání záměrů bylo pro mikro, malé a střední podniky vyčleněno 580 mil. korun na projekty v chovu prasat, drůbeže, ovcí a koz a na projekty týkající se produkce ovoce, zeleniny včetně brambor a chmele. Zájem projevil jen 622 zemědělců, kteří požádali o celkovou dotaci 387 mil. korun, což je přibližně 67 % z nabízené částky. Podpořeny tak byly všechny žádosti, které splnily veškeré podmínky.

data uvedená v grafice jsou z operací PRV 2014–2020: 4.1.1, 4.2.1., 6.4.1, 6.4.2, 16.2.1, 16.2.2

ROZHOVOR

AKTIVISTÉ PROTLAČILI ZÁKAZ KLECÍ

Poslanci schválili zákaz klecových chovů nosnic. Platit by měl od roku 2027. Jsou volné chovy lepším typem ustájení? Může být Česko ve vejcích potravinově soběstačné? A pokud ano, pomůže tomu zákaz klecových chovů? Na tyto a další otázky jsme se ptali tajemnice Agrární komory Gabriely Dlouhé.

Co podle vás rozhodlo, že poslanci zakázali klecové chovy?

Zvítězily emoce, aktivismus a neodborný pohled na věc.

Zastánci zákazu argumentovali tím, že nosnice v klecích mají nevyhovující podmínky. Co si o tom myslíte?

Není to pravda. Úhyn nosnic v obohacených klecích během snáškového cyklu je kolem tří procent, ve voliérách jsou to čtyři procenta, na podestýlce šest procent. Ve volném výběhu uhynie 14 % slepic, což je téměř pětikrát víc než u obohacených klecových chovů. A víte proč? Protože slepicím v alternativních systémech chybí hierarchie, kvůli čemuž dochází k jejich vzájemným útokům. Ty mohou vyústit až v kanibalismus. Běžné jsou také hromadné úhyny z důvodu panického udušení.

Jsou voliéry či podestýlkové chovy lepší oproti těm klecovým?

Žádný ze zmíněných systémů není pro slepice ideální a každý má své výhody a nevýhody. Zemědělec většinou volí takový chov, který slepicím zaručí co

nejméně stresu. Mimo jiné se tak zabrání jejich vzájemné agresi. Když mají méně stresu, více snášejí. Velmi důležitá je také hygienická bezpečnost produkce vajec. A klecové chovy všechny tyto podmínky splňují nejlépe.

Jak vypadají alternativní chovy v zahraničí?

Spotřebitel má mnohdy zkreslenou představu o šťastné slepici. Namátkou mohou zmínit praktiky některých nizozemských a německých farmářů. Ti do hal s venkovním výběhem či do ekologického chovu umísťují elektrické dráty, aby zvířata nemohla ven. Chtějí je mít zkrátka na jednom místě. Lze pozorovat, že pokud jsou již slepice venku, tak venkovní prostor nevyužívají. Zjednodušeně řečeno – čím větší provoz, tím méně se zvířata vzdalují od stáje, protože se prostě bojí. Zemědělci de facto nemusí mít své pozemky ani oplocené, protože jim slepice neutěchou.

Tohle se opravdu děje?

Stovky německých farem dostaly v minulosti pokuty za to, že nedodrží předpisy o chovu nosnic. V areálu mají

vyšší počet slepic, než předepisují unijní normy. Těžko si lze představit, že například ekologická farma o 34 tisících nosnic produkuje 25 tisíc vajec denně. Připouštějí to i němečtí kontroloři. Podle Madeleine Martinové z Úřadu pro ochranu zvířat v Hesensku jsou kontroly v Německu nedostatečné. Obecně se ví, že se v této oblasti právo v Německu porušuje, ale ignoruje se to. Existují zde dokonce okresy, kde během posledních 6 až 10 let nebyla žádná kontrola. Těžko si představit, že takto chované slepice jsou ve skutečnosti šťastnější.

Platí zákaz klecových chovů i jinde?

Řeč čísel je v tomto ohledu zcela jasná. Více než 90 % světové produkce konzumních vajec je z neobohacených klecí, které jsou v EU zakázané. V Evropě legislativní zákaz v obohacených klecích platí v Rakousku (od 1. 1. 2020), v Německu (od 1. 1. 2025) a Slovensko schválilo memorandum o zákazu od 1. 1. 2030. Ale například Maďarsko naopak usiluje o zachování produkce klecových vajec až do roku 2050.

Jaký je podíl chovu z klecového systému v jednotlivých zemích?

To je podle mě zásadní otázka, protože je zajímavé, že aktivistům vadila jen česká vejce z klecových chovů. Úplně se z diskuse vytratil evropský kontext. Vysoký podíl vajec z klecového chovu je v Portugalsku (90 %), Polsku (84 %), na Slovensku (83 %), ve Španělsku (82 %), Francii (60 %). V této souvislosti uvádím příklad s Rakouskem. Jak jsem již řikala, v této zemi platí zákaz produkovat klecová vejce, ale zvenčí tam proudí klecová vejce do výroby. Klecová vejce na pultech obchodů vadí, ale v potravinářských výrobcích už nikoliv? Přijde mi to pokrytecké.

Chcete tím říct, že se k nám budou moct nadále vozit vejce z tohoto typu ustájení?

Ovšem. Již nyní se k nám dovážejí z Polska, Lotyšska či Španělska. Se zákazem klecových chovů dovozu rozhodně neubude, naopak. A to nemluvě o vaječných hmotách z ukrajinských klecových chovů, které se u nás i jinde v Evropě ve velkém zpracovávají.

Co zákaz klecových chovů v celé Evropské unii?

To je podle mě jediná cesta. Oceňuji, že se českých chovatelů zastal ministr Miroslav Toman a přednesl v Bruselu návrh o zákazu klecových chovů ve všech zemích EU. Pokud má přijít zákaz, tak v celé Unii, ať jsou všude rovné podmínky.

Je Česká republika v produkci vajec soběstačná?

Potravinová soběstačnost v sektoru vajec v Česku není špatná, dosahuje přes 80 % (včetně domácností).

Mohlo by se nové opatření dotknout tuzemské produkce?

Dělali jsme si nějaký vlastní průzkum a zjišťovali jsme, jakým směrem se chovatelé v této oblasti v dalších letech chtějí vydat. Odhadujeme, že přibližně 20 až 30 % zemědělců s produkcí vajec skončí. Nechtějí už jednoduše pokračovat. Jsou naštvaní na stát, protože jim zase po několika letech mění pravidla hospodaření. A je otázkou času, kdy na řadu přijde další tlak ekologických organizací na nějakou změnu. V tomto ohledu se stát neumí za své zemědělce postavit.

Přes 70 % Čechů však podle průzkumů volá po zákazu klecového chovu nosnic...

Češi preferují vejce z volného ustájení jen v průzkumech, ve skutečnosti jdou po ceně. Podle žehráni a rozumování na sociálních sítích mám někdy pocit, že v českých domácnostech jsou samé biovaňilky. Ale víte, jaký je reálný zájem jednoho průměrného Čecha na zemědělství, které si zakládá na etičtější přístup ke zvířatům a ochraně životního prostředí? Je to 418 korun na rok. Domnívám se, že klecové chovy budou pořád v kurzu. Akorát vejce z nich nevyrobí čeští zemědělci, ale odněkud se k nám dovezou...

Pozná spotřebitel nějakou změnu v roce 2027?

Rozhodně. Bohužel ztratí možnost výběru. V chuti to nikterak nepozná. Vejce z klece chutná naprosto stejně jako vejce z voliéry. Pociť to i naše peněženky. Jedno vejce může bez přehánění stát mezi 5 a 10 korunami.

ROZVOJ VENKOVA

LEADER PODPORUJE MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ

Metoda komunitně vedeného místního rozvoje (Leader) podporuje malé a střední podnikatele na venkově. Pojďte se podívat na projekty, které místní akční skupiny (MAS) s žadateli realizovaly, a to za podpory Programu rozvoje venkova.

ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

Čištění odpadních vod Pensionu Hetlín je navrženo pro kapacitu 20 lidí. Jako technologie byl zvolen tříkomorový septik s biologickým filtrem. Vyčištěná voda bude podle potřeby využívána k zálivce, přebytečná voda poteče do potoka. V obci nebyla centrální čistírna, a proto byla do doby dokončení projektu odpadní voda odváděna do žumpy. Výsledkem projektu tak je ekologické čištění odpadních vod, které má vliv na efektivnější provoz pensionu, zamezilo se zápachu při čerpání vody ze žumpy a vznikl zdroj vody pro zalévání trávníku a záhonů.

NÁKUP VOZIDLA NA ROZVOZ FARMÁŘSKÝCH VÝROBKŮ

Malá rodinná farma ve Vážanech nad Litavou vyrábějící především čerstvé sýry a další produkty z kozího mléka si pořídila užitkové auto. Tím bude rozvážet výrobky na farmářské trhy, do místních maloobchodů a konečným spotřebitelům. Současně tento vůz poslouží k dovozu krmiva pro provoz kozí farmy.

VYBAVENÍ UBYTOVACÍCH OBJEKTŮ

Projekt znamenal výstavbu nového ubytovacího areálu Vinařství Svoboda, který doplnil stávající vinný sklep na skladování a degustaci vína až pro 220 lidí. Žadatel vybudoval stylové domky, včetně zeleně a oplocení. Podporu použil na vybavení 6 samostatných domků s kuchyňským koutem a sociálním zázemím. Cílem projektu bylo rozšířit služby návštěvníkům a podpořit agroturistiku ve vinařské obci Petrov, kterou milovníci vína navštěvují i díky památkové rezervaci vinných sklepů Plže.

SEPARACE PECEK

Separací pecek při provozu pálenice v Žermanicích se snížily výdaje za likvidaci odpadních výpalků (je jich méně) a zároveň se zvýšily příjmy za prodej pecek. Ty jsou dále využívány jako otop (biomasa) či mulč pro potřeby místních obyvatel.

KULTURA

OSTRAVSKÉ DOLNÍ VÍTKOVICE NOVĚ PATŘÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

Národní zemědělské muzeum otevřelo pro veřejnost novou pobočku v oblasti Dolních Vítkovic. První státní muzeum v Ostravě vzniklo v místě dvou bývalých továrních hal. Návštěvníci si mohou projít expozice věnované potravinám a zemědělským strojům.

Ostravská pobočka nabízí návštěvníkům studijní depozitáře zemědělské techniky, expozici potravin a průběžně obměňovanou galerii českých potravin se zaměřením na regionální značky. Muzeum plánuje také řadu doprovodných akcí či lektorské vzdělávací programy pro školy.

VÝBĚR ZPRÁV

STRUČNĚ V ČÍSLECH

Produkce mléka v ČR stoupla, producentům potravin pomůže nový program AGRICOVID, jablka byla v srpnu nejdražší v historii, maková mapa pro spotřebitele.

o 4,6

procenta vzrostly dodávky mléka v ČR za prvních letošních sedm měsíců. Kvůli omezení dovozu během koronaviru stoupla výroba mléčných výrobků: tvarohů o 12,5 %, smetany o 11,3 %, jogurtů o 9,4 %, másla o 4,2 %.

I 500 000 000

korun týdně jsou očekávané ztráty producentů potravin, na které dopadají opatření přijatá v souvislosti s pandemií COVID-19. Mezi nejvíce postižené obory patří výroba masa a masných výrobků, mléka a výrobků z mléka, pečiva, piva, vína, lihovin a ovoce a brambor. Ti, kterým se meziroční celkové příjmy propadnou o více než čtvrtinu, budou mít nárok na finanční pomoc v programu **AGRICOVID**.

49,59

koruny byla průměrná cena jablek za kilogram ve třetím srpnovém týdnu. Podle Českého statistického úřadu tak meziročně podražily o 66 %; loni ve stejné době stál kilogram jablek 29,82 koruny. Důvodem letošního zvýšení ceny je především loňská podprůměrná úroda jablek v Evropě a z ní plynoucí jejich velmi nízké zásoby pro následný postupný prodej. Podle Ovocnářské unie ČR k růstu cen přispěli i obchodníci, kteří v době jarní vlny epidemie koronaviru využili situace, kdy lidé kupovali ovoce a zeleninu bez ohledu na jejich vysoké ceny.

od 45 do 210

korun za kilogram se pohybuje prodejní cena tuzemského máku. Zástupci spolku Český modrý mák vytvořili makovou mapu, v níž mohou spotřebitelé najít pěstitele ve svém okolí. Více na webu nasmodrymak.cz

481

ztracených psů je v **databázi ztracených a nalezených psů**, kterou od konce února na svých internetových stránkách spravuje Státní veterinární správa. K 6. říjnu nejčastěji údaje do aplikace vkládali městští policisté a útulky pro opuštěná zvířata z některých zejména větších měst.

o 0,05

stupně Celsia vyšší oproti září 2019 byla letošní zářijová teplota. Loňský devátý měsíc roku držel dosavadní teplotní rekord, a byl tak celosvětově v průměru nejteplejší od začátku měření v roce 1979.

SPOLEČNOST

MUZEUM ZEMĚDĚLSTVÍ V OSTRAVĚ, JEDNÁNÍ MINISTRŮ ZEMĚDĚLSTVÍ, LESY ČR OBNOVILY POTOK

Ministr Miroslav Toman na Radě ministrů zemědělství v Bruselu představil návrh České republiky k zákazu chovu nosnic v klecích od roku 2030. O tomto tématu jednal i se svými kolegy ze zemí V4 v Poznani v Polsku. Tématem byla mimo jiné reforma Společné zemědělské politiky. Schůzky se zúčastnili i zástupci Bulharska, Chorvatska, Estonska, Litvy, Lotyšska, Rumunska a Slovinska.

Lesy ČR pokračují v programu Vracíme vodu lesu. Na Rychnovsku v Královéhradeckém kraji dokončily obnovu koryta potoka Kunštát a zahájily obnovu pravostranného přítoku Bartošovického potoka.

Ministr zemědělství Miroslav Toman slavnostně otevřel v Ostravě novou pobočku Národního zemědělského muzea.